

РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ З ПИТАНЬ ВЕТЕРАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПСИХОЛОГО-ПРИРОДНИЧИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
(В МЕЖАХ ФОРУМУ З
ПІДТРИМКИ ВЕТЕРАНІВ,
ВЕТЕРАНОК ТА ЧЛЕНІВ ЇХ
СІМЕЙ «РІВНЕНСЬКА
ЄДНІСТЬ»)

Рівне

27-28 лютого 2025

РІВНЕНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

РІВНЕНСЬКА
ОБЛАСНА
ДЕРЖАВНА
АДМІНІСТРАЦІЯ

ПСИХОЛОГО-
ПРИРОДНИЧИЙ
ФАКУЛЬТЕТ
РДГУ

Соціально-психологічна реабілітація ветеранів. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, проведеної в межах Форуму з підтримки ветеранів, ветеранок та членів їх сімей «Рівненська єдність» 27-28 лютого 2025 року / Упорядники проф. Р. Павелків, проф. Н. Корчакова, проф. В. Безлюдна. Рівне, РДГУ, 132 с.

Савуляк Вікторія,
старший викладач кафедри
загальної психології, психодіагностики та психотерапії
Рівненського державного гуманітарного університету (м. Рівне)
<https://orcid.org/0000-0002-5216-6737>

ХРИСТИЯНСЬКЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК НАПРЯМ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ

Всесвітньовідомий австрійський психіатр, психотерапевт і філософ В. Франкл на основі власного фундаментального життєвого досвіду та наукового аналізу дійшов висновку, що Вища реальність (Бог) – існує, а служіння іншому є значущим смыслом життя людини [2]. Актуальний досвід російсько-української війни зараз явно підтверджує це. Автентична духовність (духовне Я) має свою онтологію, реальні прояви та впливи на внутрішній світ людини та її життя, причому, тільки однозначно позитивні.

Метою повідомлення є визначення особливостей надання психологічної допомоги у межах інтегративної християнської психотерапії.

Виклад основного матеріалу. Спеціальні дослідження та досвід показують, що віруючі і невіруючі фахівці надають психологічну допомогу по-різному [1].

Кваліфікований невіруючий в Бога психолог використовує тонкі науково обґрунтовані психологічні технології та методи, зосереджує свою увагу на роботі з психікою та особистістю клієнта, впливає на нього через його тіло, соціальний чинник і поведінку, але не враховує ще одну фундаментальну складову внутрішнього світу людини – духовну. Між тим, духовне Я має реальні прояви та виміри у житті людини. Це впливає на рівень адекватності та ефективності психологічної допомоги.

Серед кваліфікованих віруючих в Бога психологів виділяються дві категорії. Перша категорія, це ті, що використовують, науково обґрунтовані психологічні методи роботи з потребуючими (групою). Одночасно вони орієнтуються на духовні сили потребуючого і дуже швидко досягають значних та, головне, незворотних позитивних результатів, бо за таких умов потребуючий дуже швидко допомагає собі сам.

Друга категорія кваліфікованих віруючих психологів строго дотримуються протоколу надання психологічної допомоги в конкретному напрямі психотерапії, але у процесі роботи не спирається на духовне Я особистості.

Спостереження та аналіз засвідчують, що до процесу надання психологічної допомоги активно долучаються фахівці, які за своїми особистісним кредо є, наприклад, ефективними маніпуляторами, а тому в роботі з клієнтом використовують психологічні знання для прихованого маніпулювання, ті, що й самі мають особистісні проблеми, а відтак не можуть давати самі собі раду, але для професійного ствердження, підтвердження «права вважатися психологом», включаються у процес надання допомоги. Ефективність та результативність їх діяльності дуже низька, а часом і завдає шкоди клієнтові. Орієнтація на духовне Я людини зменшує ризик негативного, деструктивного впливу на потребуючого.

Теоретичною основою психологічної допомоги на засадах християнської віри стала з 70-х років минулого сторіччя концепція *інтегративної християнської психотерапії* [3; 4; 5].

Інтегративна християнська психотерапія – це форма психологічної допомоги, яка, спираючись на принципи християнської антропології, використовує як здобутки різних психотерапевтичних шкіл, так і свої власні методи. Інтегративність християнської психотерапії розуміється трояко: 1) інтегрована концепція особистості в розумінні християнської антропології; 2) інтегроване використання напрацювань різних психотерапевтичних шкіл, відповідно до проблеми пацієнта й етапу терапії; 3) важливість внутрішньої інтеграції психотерапевта для ефективної терапії (має значення не лише професіоналізм, знання й уміння психотерапевта, а й його внутрішня інтеграція, що охоплює також і духовний вимір. Духовність при такому підході розуміється як *стосунки особи з Богом*).

Щодо розуміння людини в терапії, то інтегруючу роль тут відіграє християнська антропологія та концепція особистості. Людина становить цілісність пізнавальної (розуму та волі) та фізичної сфери (вчинки і почуття). Поганий обмін інформацією між цими чотирма сферами призводить до дезінтеграції, порушень функціонування цілісності.

Традиційна наукова і практична психологія в своїх концепціях особистості більшою чи меншою мірою враховує всі чотири особисті складові, однак окремі психологічні школи концентруються переважно на одній із цих чотирьох сфер. Наприклад, психоаналіз та гуманістична психологія займаються здебільшого емоційною сферою, біхевіоральна психологія – фізичною сферою, когнітивна психологія – сферою розуму.

Згідно із інтегративною моделлю, людина є цілісністю, на яку можуть мати вплив також дві невидимі сили, а саме: *Бог та противник (сатана)*. Традиційна психологія не бере до уваги те, як впливають на людину стосунки з Богом. Натомість згідно з християнським підходом Бог провадить кожну людину, а тому психотерапія має «вписатися» в цей процес і стати його частиною. Під час діагностики психологічна проблема може стосуватися одного чи якоїсь комбінації цих шести елементів.

Інтегративна християнська психотерапія передбачає свідоме й адекватне конкретній проблемі пацієнта застосування напрацювань різних психотерапевтичних шкіл, які не суперечать християнському розумінню людини. Щодо методів, які застосовуються в інтегративній християнській терапії, то основними тут є психодинамічний та когнітивно-поведінковий напрямки. Також беруться до уваги й напрацювання інших терапевтичних шкіл (екзистенційно-гуманістична терапія, логотерапія, транзакційний аналіз, системна сімейна терапія).

Варто відзначити важливість пошанування «вільної волі» людини і дотримання моральних принципів у терапії. Християнський підхід не допускає застосування тих терапевтичних методик, у яких терапевт виступає «всезнаючим гуру» або під час яких здійснюється навіювання, «розстановки» та гіпноз. В інтегративній християнській психотерапії, як і при психодинамічному підході, визнається особливе значення дитячого досвіду; існування несвідомих процесів та їх вплив на інші досвідчення; вплив емоцій на мислення, рішення та вчинки; значення захисних механізмів, перенесення тощо. Подібно до когнітивно-поведінкової терапії, тут визнається значення процесу навчання, позитивних та негативних підкріплень, ключових переконань, автоматичних думок. Згідно з засадами гуманістично-екзистенційної терапії особлива увага приділяється особі в усіх її аспектах (тіло, почуття та емоції), її потенціалові, значенню стосунків для формування та корекції установок, а також значенню страждання та смерті. Як і в системній сімейній терапії, враховується значення сімейних та соціальних систем у формуванні особи та її системи стосунків [4].

Психотерапевтичні методики застосовуються відповідно до проблеми пацієнта, етапу терапії та можливостей пацієнта. Психотерапевт працює з життєвим досвідом, емоціями, переконаннями та поведінкою пацієнта, допомагає пацієнту відкривати правду про своє життя й інтегрувати ті сфери життя, що їх він досі не міг прийняти як свої. Це психотерапія «директивно недирективна»: директивно визнається особистість, її гідність та свобода; сама ж терапія, особливо при роботі з важкими життєвими досвідченнями та емоціями, ведеться недирективно – терапевт дає пацієнтові певний простір свободи, не порушуючи його автономії у співпраці з інтерпретування дійсності.

В інтегративній християнській психотерапії застосовуються й розвиваються також специфічні стратегії та методики, особливо персоналістичні та духовні. Вони стосуються зміцнення особи як цілості, її самосвідомості, свідомості власних цілей та рішень, а також стосунків даної особи з Богом. Духовні методики ґрунтуються на тому впливі, який стосунки з Богом чинять на мислення, почуття, вчинки та рішення людини. Специфічні духовні методики, характерні для християнської психотерапії – це, наприклад, методики для діагностики та корекції особливостей образу Бога або типу релігійних стосунків; бібліодрама; цитування біблійних правд; робота з псалмами.

Форум з підтримки ветеранів, ветеранок та членів їх сімей «Рівненська єдність», 27-28.02.2025р.

Висновки. Орієнтація при наданні психологічної допомоги на духовну парадигму значно знижує ризик деструктивного впливу на особистість, сприяє зміцненню особи як цілісності, її самосвідомості, усвідомленню власних цілей та рішень, що дозволяє вважати інтегративну християнську психотерапію підходом з потужним гуманістичним потенціалом у царині психологічної допомоги особистості.

Список використаних джерел

1. Савчин М. Психолог: віруючий, невіруючий т інші психологи <https://surl.li/ccqfbh>
2. Франкл В. Людина у пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2020. 160 с
3. Яремко О. Інтегративна християнська психотерапія: основні положення напрямку психотерапії *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій*. 2012. № 3. С. 93-97.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkib_2012_3_18
4. Ostaszewska, A. Zasady psychoterapii chrześcijańskiej *Psychologia i psychoterapia chrześcijańska w teorii i praktyce* / ред. E. Jackowska, R. Jaworski. – Płock: Płocki Instytut Wydawniczy, 2006. S. 85-101.
5. Worthington E. L., Hook J. N., Davis D. E, McDaniel M. A. Religion and Spirituality *Journal of clinical psychology: in session*. 2011. Vol. 67(2). P. 204-214 Режим доступу: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/jclp.20760>

Созонюк Ольга,
кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри вікової та педагогічної психології
Рівненський державний гуманітарний університет (м. Рівне)

ВПЛИВ ВОЄННИХ ДІЙ В УКРАЇНІ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

За даними досліджень, війна створює надзвичайні стресові умови, які підвищують ризик розвитку психічних розладів, таких як посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), тривожність та депресія [1,с.23]. Молодь, яка знаходиться на етапі формування психоемоційної стабільності, є особливо вразливою до таких впливів.

Гіркий досвід країн, які зазнали жаків збройних конфліктів, свідчить, що як мінімум кожна п'ята людина стикається з негативними наслідками для психічного здоров'я, а кожна десята переживає їх у формі середньої або важкої ступені тяжкості. Зважаючи на це, а також на підвищену емоційну вразливість психіки молодшої людини, яка є нестійкою, рухливою та чутливою до зовнішніх чинників, варто визнати, що війна завдала серйозного удару по їхній психологічній безпеці й стала прямою загрозою психічному здоров'ю. Безумовно, це створює ризики порушень психічного розвитку та сприяє появі довготривалих форм фізичної, психологічної й соціальної дезадаптації.

Вплив війни на психічне здоров'я студентської молоді – це суворя соціальна реальність. Вона потребує глибокого аналізу змін, які відбуваються в їхній психіці та системної роботи над зменшенням ризиків виникнення майбутніх проблем. У такому контексті стає очевидною важливість міждисциплінарного вивчення цієї проблеми, особливо в умовах війни та поствоєнного періоду. Не менш актуальним є й надання практичної допомоги молодим людям, які страждають від розладів, спричинених травматичними подіями [2,с.32].

Метою дослідження є аналіз впливу воєнних дій в Україні на психічне здоров'я здобувачів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нагальна необхідність допомоги постраждалим унаслідок кризових травматичних ситуацій спонукає до вивчення досвіду закордонних колег. Зокрема, дослідження людей віком 17–25 років, які стали свідками

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ.

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції,
проведеної в межах *Форуму з підтримки ветеранів, ветеранок та членів їх
сімей «Рівненська єдність»***

27-28 лютого 2025 року

Упорядники:
***проф. Р. Павелків, проф. Н. Корчакова,
проф. В. Безлюдна***